

תהלים (מס' 5)

לעצתו. "וּבְדַרְךָ חֲטָאִים לֹא עָמַד", היכן שמסתובבים עמי ארצות, אנשים שאינם יודעים הלכות ומתוך כך עוברים עבירות בשוגג, מאותם מקומות הוא התרחק. "וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב", הוא לעולם לא יהיה חבר שלהם, הוא אפילו לא ישב במקום שאנשים מפטפטים ומתלוצצים.

נפש שמשון "תהלים" מאת הר' פינקוס זצ"ל

זהירות בכל אחד משלבי החיים

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךָ חֲטָאִים
לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב (א, ב)

יש כאן דיוק נפלא בשלושת הלשונות שבפסוק: "לֹא הִלֵּךְ", "לֹא עָמַד", "לֹא יָשָׁב". כידוע, שנותיו של אדם מתחלקות לשלושה חלקים: חלק הראשון הם ימי הבחורות, שהם ימי העליה, דהיינו: שהאדם מתגבר ועולה ומוסיף והולך, ועל זמן זה אומר הכתוב "אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים". החלק השני הם ימי העמידה. הזמן שבו אין יצרו של אדם פוחז עליו כל כך, ודעתו מיושבת יותר, ועל זמן זה הוא אומר "וּבְדַרְךָ חֲטָאִים לֹא עָמַד". החלק השלישי הם ימי הזקנה, שהם ימי ירידה ופחיתת הכוחות ותש כחו מלחטוא, אך עוד יכול יצר הרע להחטיאו בזאת להיות יושב במושב לצים, כדרך זקני עמי הארץ אשר זה דרכם כסל למו, על זה הוא אומר "וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב".

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם הרה"צ רבי עוזיאל מייזליש

מי נקרא "לץ"

וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב (א, א)

לצים הם הערומים בדעת לעשות רע ומתגאים ומדברים רעות על בני אדם. וכן אנשים בטלים ויושבי קרנות, שאינם עושים שום טובה גם בענינים הנוגעים ליישוב העולם, ונקראו לצים כיון שאין להם מחשבת הלב שהיא החכמה, אלא דיבור הלשון בלבד, ועוד מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, סימן שהוא מזלזל בה.

מעם לועז

"מוֹשֵׁב לְצִים": ועם לץ אחד מותר לשבת!

וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב (א, א)

בפשטות מזהיר הכתוב שאין לצדיק לשבת בין שני לצים, ומשמע לכאורה שאין מניעה שיישב בחברתו של לץ אחד. וזה תמוה, היתכן שנתיר לצדיק להתחבר באופן כלשהו עם רשע? יובן הדבר לפי מה שכתוב

הנופל ברשת היצר: תחילתו סכלות וסופו ליצנות

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךָ חֲטָאִים
לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב...וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתוֹלַע עַל
פְּלִגֵי מַיִם וְכוּ'... (א, א-ג)

אמרו חז"ל (קידושין כ:): "כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר", היינו שבתחילה כשהיצר הרע הטעהו, נקרא "סכל", על ששמע ליצרו ובשביל הנאה מועטת מאבד טובה ונקרא "רשע", ועל זה אמר הכתוב "אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים". בשלב השני, כאשר עבר עבירה ושנה בה, נעשית לו כהיתר ואבדה ממנו אמונת קבלת שכר ועונש, ועל זה אמר: "... בְּנִים לֹא אֵמֵן בָּם" (דברים לב, כ) דלית להו מהימנותא, ונקרא "חוטא", ועל זה אמר הכתוב: "בְּדַרְךָ חֲטָאִים לֹא עָמַד". ואז מגיע השלב השלישי, הגרוע עוד יותר, שבו נשתרש בחטאו, ואז כבר קוראו הכתוב "לץ", והוא מה שאמר הכתוב "וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב"! ומי שלא כשל בכל אלו, מבטיחו הכתוב: "וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתוֹלַע עַל פְּלִגֵי מַיִם אֲשֶׁר פָּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעֵלְהוּ לֹא יִבּוֹל וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ".

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם "המקנה" (קידושין לו.)

רשעים, חטאים ולצים

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךָ חֲטָאִים לֹא עָמַד
וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב (א, א)

כעת ניגש דוד המלך לבאר לנו מי הוא אותו אדם מאושר, ומלמדנו כי התנאי הראשון להיות אדם מאושר הוא בדרך של שב ואל תעשה: "אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךָ חֲטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב". דוד המלך מונה כאן שלשה סוגי אנשים: רשעים, חטאים ולצים. "רשעים", אלו אנשים שעושים עבירות במזיד, כגון מחללי שבת וכיוצא בזה. "חטאים", עושים עבירות בשוגג. "לצים", הם אנשים שאינם עושים עבירות ח"ו, לא במזיד ולא בשוגג, אבל הם לא רציניים! יתכן שהם אף תלמידי חכמים, אך אינם חרדים לדבר ה'. הרשע מזיק לאדם ע"י שנתן לו עצה רעה: "לך תעשה וכך וכך", עי"ז הוא כובש אותו. החוטא, לא נתן עצה רעה, כי בעצם הוא צדיק, ורק עבר עבירות בשוגג, רק בדבר אחד הוא עלול להזיק: אם יעמוד בדרך שהוא הולך בה, יגרור אותו עמו, לעומת זאת הלץ, לא צריך לגרור את האדם לעבור עבירות, די בכך שאדם נעשה חבר שלו, עצם ההתחברות עמו עלולה לגרום שהחבר יהיה בסוף כמוהו.

זוהי כוונת הפסוק: "לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים", הרשע אומר לו לך תעשה כך, תעבור עבירות, והוא אינו שומע

חולשה אנושית כְּדֶרֶךְ חֲטָאִים לֹא עֶמֶד (א, א)

אם נקרה לאדם, פעם מתוך חולשה אנושית לחטא, לא עמד בו ועזב לכשהכיר בטעותו. כמעט שאי אפשר להעיד על האדם שבדרך חטאים לא הלך, ואולם לא עמד, שלא להשאר עליה דבר זה נדרש מכל אדם ישר.

רבי שמעון בן רפאל הירש זצ"ל

הלכה: תשלומין למי ששכח או נאנס ולא התפלל מנחה או נעילה.

כתב השו"ע (סימן תרכ"ג ס"ב): זמן נעילה כשהחמה בראש האילנות וכו'... ובפסקי תשובות (אות א') כתב בשם הפמ"ג (ס' ק"ח מ"ז סק"ה), שאם איחר מחמת שכחה או אונס שינה וכדו' ולא התחיל להתפלל נעילה עד לאחר צאת הכוכבים שוב אסור להתפלל נעילה, אלא מתפלל ערבית שתיים, אמנם דעה הרבה פוסקים שתפילה שנתקנה מחמת מאורע אין לה תשלומין, ולכן ספק ברכות להקל ואין להתפלל ערבית שתיים. ומי ששכח או נאנס ולא התפלל מנחה ישלימו בתפלת ערבית ע"י שהתפלל פעמיים שמו"ע, אבל לא ישלימו בתפלת נעילה.
פסקי תשובות חלק ו' דף רצט

פתגם: מריבה: כאשר כל אחד מהשנים מנסה לומר את המילה האחרונה.

סיפור: מי יעני ומי יעשיר

מגיד מישרים נשא דרשה של מוסר לפני הקהל, ובין השאר אמר: העולם הזה הוא אין ואפס והעולם הבא עולם הפוך הוא, כל מי שהוא עשיר כאן יהיה עני שם, וכל מי שהוא עני כאן יהיה עשיר שם. בסוף הדרשה ניגש אחד מן הקהל על המגיד ואמר לו: לפי דבריך צפוי לי עושר רב בעולם העליון, כאשר כאן הנני עני מרוד. אם כן הלוני נא אלף זהובים ואחזירם לך בעולם הבא. חיך המגיד חיוך ערמומי וענה: ומה תעשה באלף הזהובים שאלווה לך? אקנה סחורה ואעסוק במסחר, ויהיו לך רווחים? ודאי! כשיש בידי סכום של אלף זהובים, יכולני לצפות לרווחים גדולים. אם כן, סיכם המגיד, לא אלווה לך את הכסף, כי יש לחשוש שמא תתעשר וממילא תהיה שם עני ולא תוכל לפרוע את החוב.
ספר חד וחלק חלק ד'

שבת שלום!

לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אלישבע שרה בת רוזה קמרא, דינה בת מרים, דניאל בן רחל.

לעילוי נשמת איזאט רחל בת ג'ולי יעל

יוסף ג'רמן כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ב"חובות הלכות", שהאדם כלול משכל וחומר הגוף, ומכיון שהחומר משוקע מנעוריו בתאוות העולם הזה, מדרכו של הגוף להתגבר על השכל שהוא כגור בעולם הזה, לכן כאשר התגבר עלינו מלחמת היצרים: יצר הטוב ויצר הרע. ונוסף גם הגוף לציודו של יצר הרע, הם גבורים יחד על השכל, ולכן צריך התעוררות מבחון להחליש את הגוף ולהגביר השכל, וזאת באמצעות עסק התורה ושמירת מצוותיה. נמצא אם כן, שאדם אחד המתעצל בעסק התורה, הרי הוא כשני לציים: גם יצר הרע וגם הגוף החומר, ואם כן היושב ואינו עוסק בתורה הוא עצמו נקרא "מושב לציים"

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם חתם סופר "פרקי אבות" (ג, ב)

שמירה מפני ישיבה במושב לציים

ובמושב לציים לא יִשָּׁב (א, א)

סדר הפסוק הוא מן הקל אל הכבד. בעצם סכנת הרשעים פחותה מזו של החטאים, ושל חטאים פחותה מסכנת הלצים, מדוע? כי הלץ מביא את האדם לעבור על כל התורה כולה, והשפעתו בדרך עקיפה, לכן קשה מאוד להיזהר ולהישמר מפניו! הבעיה של "ובמושב לציים לא יִשָּׁב", היא אחת הבעיות הגדולות שיש לנו בחיים, ויש לתת עליה את הדעת, כי כפי שבארנו, "לציים" אין הכוונה לרשעים, מדובר בצדיקים שבזמנים מסויימים יושבים בטל בלי להתעסק במשהו, ומתוך כך מגיעים לדברי ליצנות. יוצא שמושג של "לץ", אינו פשוט ואין להקל בו כלל וכלל! ישנם רשעים, וישנם חוטאים, וישנו גם מושג של "לציים", שהוא קשה מכולם! זהו הפסוק הראשון של ספר תהלים, שהוא היסוד של כל הספר, שהוא כנגד כל התורה כולה, שהרי כידוע ישנם חמישה ספרים בתהלים כנגד חמישה חומשי תורה.

נפש שמשון "תהלים" מאת רב פינקוס זצ"ל

להכיר הקב"ה רק דרך התורה

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים (א, א)

יש לפרש שהרשעים באים לצדיק ומנסים להסיתו, וטענתם בפייהם: מה לך לעמול ולהלאות את כל כוחותיך בבית המדרש, הלא חפצך הוא להכיר את נפלאות ה' וגבורותיו ולדעת כי יש אלוקים בארץ, בוא אם כן עמנו להתענג על מחמדי החיים, וגם שם תראה את ידו הגדולה וגבורותיו!

כלפי זה אמר הכתוב: "אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים", בדרך קלוקלת זו, "כִּי אִם בְּתוֹרַת ה', חֲפָצוֹ..." (תהלים א, ב), וממנה יכיר את הקב"ה ואת גדלו ותפארתו, כי זה דרך בטוחה, ועל ידי זה "וְהִקִּיָּה כְּעֵץ שְׁתוּל עַל פְּלִיגֵי מַיִם..." (תהלים א, ג), אשר כל הרוחות שבעולם לא יזיזו אותו ממקומו.

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם "חידושי רבינו יוסף נחמיה"